

-ARAŞTIRMA MAKALESİ-

SEÇİM EKONOMİSİ, POLİTİK KONJONKTÜR DALGALANMALARI ve EKONOMİNİN POLİTİK MANİPÜLASYONU

Seçim Kazanma Odaklı Ekonomi Politikalarının Makroekonomi Üzerindeki Sonuçlarına İlişkin Ampirik Çalışmaların İncelenmesi ve Politika Önerileri*

Coşkun Can AKTAN¹

Prof. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

E-mail: ccan.aktan@deu.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-4294-2314

Erdem GÜDENOĞLU

Dr.

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

E-mail: erdem.gudenoglu@beun.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-9131-7104

Öz

Bu çalışmada seçim ekonomisine dönük uygulamaların makro ekonomik göstergeler üzerinde ne derece olumsuz etkiler doğurduğuna dair gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde yapılmış ampirik araştırmaların genel bir özeti sunulmaktadır. Yapılan araştırmalarda veri setlerinin güvenilirliği, verilerde manipülasyon yapıp yapılmadığı ve diğer metodolojik eksiklikler

* Bu makalede bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuştur.

¹ **Sorumlu Yazar:** ccan.aktan@deu.edu.tr

Atf (APA): Aktan, C. C. & Güdenoğlu, E. (2023). Seçim Ekonomisi, Politik Konjonktür Dalgalanmaları Ve Ekonominin Politik Manipülasyonu-Seçim Kazanma Odaklı Ekonomi Politikalarının Makroekonomi Üzerindeki Sonuçlarına İlişkin Ampirik Çalışmaların İncelenmesi ve Politika Önerileri, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 15 (2): 101-123., <https://doi.org/10.55978/sobiadsbd.1235896>.

Lisans: Bu makalenin kullanım izni Creative Commons Attribution-NoCommercial-NoDerivs 3.0 Unported (CC BY-NC-ND3.0) lisansı aracılığıyla bedelsiz sunulmaktadır.

ve/veya hatalar ayrıca inceleme konusu yapılmadan sadece genel ve yerel seçimlerde yürürlüğe konulan seçim ekonomisi politikalarının ekonomiyi politize edici etkiler ortaya çıkarıp çıkarmadığı özet olarak sunulmaya çalışılmaktadır. Muhtelif kapsamlı ampirik araştırmalar hem gelişmiş hem de az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde politik konjonktür dalgalanmalarının mevcut olduğuna dair kanıtlar ortaya koymaktadır. Çalışmamızın ikinci bölümünde ise seçim ekonomisi politikalarını engelleyecek çözüm önerileri özetlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Seçim Ekonomisi, Politik Konjonktür Hareketleri, Politik Konjonktür Dalgalanmaları, Politika Önerileri*

Alan Tanımı: *Politik İktisat, Kamu Tercihi*

POLITICAL BUSINESS CYCLES and POLITICAL MANIPULATION of the ECONOMY

A Review of Empirical Studies of the Consequences of Election-Winning Oriented Economic Policies on Macroeconomy and Policy Recommendations

Abstract

This study aims to explore and summarize the results of empirical findings of political business cycles studies conducted in developed, developing and underdeveloped countries on macroeconomic indicators. In the first part of the study, without analyzing the reliability of the empirical data sets, whether the data is manipulated or not and other methodological deficiencies and /or errors, the effects and consequence of empirical studies on the politicization of economy concerning will be summarized. Some comprehensive empirical studies find evidence that the political business cycles are present in both developed, developing and less developed countries. In the second part of our study, the policy recommendations will be summarized.

Key Words: *Political Business Cycles, Political Business Fluctuations, Policy Recommendations*

JEL Codes: *D72, E32, E62*

I. GİRİŞ

Modern partili demokrasilerde siyasi iktidarların yeniden seçilebilmek amacıyla özellikle seçim dönemleri yaklaştığında uyguladıkları genişletici iktisat politikaları makro ekonomik temel göstergeler (enflasyon, işsizlik, büyüme vs.) üzerinde iniş ve çıkış hareketlerine neden olur. İktisatçıların “*politik konjonktür dalgalanmaları*” olarak adlandırdığı bu manipülasyon ya da manevralar günlük siyasi jargonda daha ziyade “*seçim ekonomisi*” ya da “*iktisadi popülizm*” olarak bilinir. Bu kısa çalışmamızda seçim ekonomisi politikaları uygulamalarının makro ekonomik göstergeler üzerinde ne derece olumsuz etkiler doğurduğuna dair gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde yapılmış ampirik araştırmalar incelenmektedir. Yapılan araştırmalarda veri setlerinin güvenilirliği, verilerde manipülasyon yapıp yapılmadığı ve diğer metodolojik eksiklikler ve/veya yanlışlar ayrıca inceleme konusu yapılmadan sadece genel ve yerel seçimlerde yürürlüğe konulan seçim ekonomisi politikalarının ekonomiyi politize edici sonuçlar ortaya çıkarıp çıkarmadığı konusundaki sonuçlar ortaya konulmaya çalışılacaktır. Çalışmamızın ikinci bölümünde ise seçim ekonomisi politikalarını engelleyecek çözüm önerileri özetlenecektir.

II. POLİTİK KONJONKTÜR HAREKETLERİ: AMPİRİK LİTERATÜRÜN KISA ÖZETİ

William Nordhaus’un köşe taşı çalışmasını takiben teorik olduğu kadar ampirik olarak da araştırmacıların yoğun ilgisiyle karşılaşan politik konjonktür dalgalanmalarının teorik düzlemde yerleşik bir kurumsal yapı ve ideal seçimsel rekabet koşullarıyla çerçevelenmiş olması, teoriyi test eden araştırmacıların başlangıçta başta ABD olmak üzere gelişmiş ülkeler örneğine yoğunlaşmalarına yol açmıştır.

Nordhaus’un fırsatçı modelini takiben Hibbs’in yine batı tipi ileri demokrasiler için kurguladığı partizan modeli teoriye olan ilgiyi artırmış, gerek fırsatçı politikacıların gerekse iktidar sahipliğindeki ve adaylığındaki partizan değişimlerin makroekonomik büyüklükler üzerindeki etkisi, birçok ampirik çalışma tarafından test edilegelen bir olgu haline gelmiştir. Tablo-1’de teorinin gelişmiş ülkeler örneğinde ampirik olarak test edildiği çalışmalara ait bulgular özetlenmiştir.

80’li yılların başlarında ise rasyonel beklentilerin ortaya konması ile geleneksel modellerin teorik altyapısının tartışmalı hale gelmesi ve bunu takiben teorinin geçerliliğini ampirik olarak reddeden McCallum (1978) ve Beck (1982) gibi bir takım önemli çalışmaların yayınlanması modellere olan ilgiyi azaltmıştır.

1980'lerin ikinci yarısından itibaren modellerin rasyonel beklentileri içerecek şekilde genişletilmesi konuya olan ilgiyi yeniden canlandırmış, ampirik araştırmalara yeni bir motivasyon ve hız katmıştır.

Rogoff'un rasyonel beklentileri de dahil olarak oluşturduğu politik bütçe dalgalanmaları modelinin, teorinin test edilebileceği büyüklükleri makroekonomik çıktı değişkenlerinden politika araç değişkenlerine doğru kaydırması ile ampirik olarak konunun test edilebileceği yeni bir alan açılmıştır. İlerleyen dönemde ise gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkeler örnekleminde gelir, işsizlik ve enflasyon gibi sonuç değişkenlerinin yanı sıra maliye politikası araçlarındaki ve parasal araçlardaki dalgalanmalar yaygın olarak test edilir hale gelmiştir.

Tablo-1: Gelişmiş Ülkeler Örnekleminde Teorinin Test Edildiği Çalışmalar

Yazar	Yıl	Örneklem	Dönem	Yöntem	Bulgular
Nordhaus	1975	9 Gelişmiş Ülke	1947-1972	Non-parametrik olasılıksal test	Fırsatçı modelin geçerliliğine dair ABD, Almanya, Y. Zelanda için güçlü kanıtlar; Fransa, İsveç için zayıf kanıtlara ulaşılmıştır.
Hibbs	1977	ABD ve İngiltere	1948-1972	ARMA müdahale analizi	Partizan teoriyi destekleyen bulgulara ulaşılmıştır
McCallum	1978	ABD	1948-1974	Otoregresif Modeller ve ARMA analizi	İşsizlik oranında fırsatçı teoriyi destekleyen kanıtlara ulaşılamamıştır.
Beck	1982	ABD	1961-1973	ARIMA müdahale analizi	Fırsatçı teorinin geçerliliğine dair kanıtlara rastlanmamıştır.
Richards	1986	ABD	1960-1984	Rolling OLS ve Rolling ARIMA modelleri	1960-1974 alt döneminde M1 para arzında fırsatçı modele uygun dalgalanmalar tespit edilmiştir.
Alesina	1988	ABD	1949-1985	Otoregresif modeller	Gelir, işsizlik oranları ve M1 para arzında partizan teorinin izlerine; bütçe büyüklüklerinde fırsatçı teorinin izlerine rastlanmıştır.

Alesina ve Sachs	1988	ABD	1949-1984	Otoregresif modeller	Partizan teori para arzında güçlü, milli gelirden ise zayıf kanıtlarla desteklenmiştir.
Keech ve Pak	1989	ABD	1961-1989	GLS tahminçileri	Savaş gazilerine yapılan bütçe harcamalarında 1961-1978 alt döneminde seçimsel izlere rastlanmıştır.
Alesina vd.	1992	18 OECD ülkesi	1960-1980	Panel veri analizi	Enflasyon oranı, para arzı ve açıklarında fırsatçı dalgalanmaları destekleyen bulgulara ulaşılmıştır.
Schultz	1995	İngiltere	1961-1992	Otoregresif modeller	Fırsatçı modele uygun bütçesel dalgalanmalar siyasi iktidarın yeniden seçilme ihtimalinin azalması durumunda ortaya çıkmaktadır.
Berger ve Viotek	1997	Almanya	1950-1989	VAR modeli	Makro çıktı ve bütçe büyüklüklerinde fırsatçı modelin izlerine rastlanamamış, M1 para arzında seçimsel dalgalanmalar tespit edilmiştir.
Gali ve Rossi	2002	Almanya	1974-1994	GLS tahminçileri ve eşanlı denklem sistemleri	Fırsatçı bütçe dalgalanmalarına dair güçlü kanıtlara ulaşılmıştır. Partizan etkiye dair kanıtlara ulaşılamamıştır.
Neck ve Getzner	2001	Avusturya	1962-1999	OLS tahminçileri	Fırsatçı teoriyi destekleyen kanıtlara, partizan teori için ise zayıf kanıtlara ulaşılmıştır.
Grier	2004	ABD	1961-2004	Otoregresif modeller	Fırsatçı teori güçlü, partizan teori zayıf kanıtlarla desteklenmektedir.
Potrafke	2010	21 OECD ülkesi	1951-2016	Panel veri analizi	Büyüme oranlarında fırsatçı ya da partizan etkilere rastlanmamıştır.

Efthvoulou	2012	AB üyesi ülkeler	1998-2008	Panel veri analizi	Maliye politikası araçlarında fırsatçı dalgalanmaları varlığına dair kanıtlara ulaşılmıştır.
Guillamon vd.	2013	İspanya (Yerel yönetimler)	2001-2008	Panel veri analizi	Yerel düzeyde güvenlik harcamalarında seçimsel etkilere rastlanmıştır. Muhafazakar parti yönetiminde bu etkiler daha yüksektir.
Bee ve Moulton	2015	ABD (Yerel yönetimler)	1970-2004	Panel veri analizi	Şehirler düzeyinde istihdamda fırsatçı teorisinin izlerine rastlanmıştır.
Bonfatti ve Forni	2019	İtalya (Yerel yönetimler)	1999-2012	Fark içinde fark yöntemi	Yerel yönetim sermaye harcamalarında fırsatçı teorisinin izlerine rastlanmıştır. Bu etki düşük nüfusa sahip yerel birimlerde daha yüksektir.
Potrafke	2020	20 OECD ülkesi	1995-2016	Panel SUR yöntemi	Genel devlet harcamaları ve merkezi hükümet harcamalarında partizan etkilerin bulunduğu dair kanıtlara ulaşılmıştır.
Carmignani	2022	Avustralya	1960-2021	VAR modelleri	Maliye çarpanında seçim yılında 1'den büyük olma, seçim olmayan yılda ise sıfırdan farklı olmama şeklinde seçimsel etkiler tespit edilmiştir.

Literatür incelendiğinde gelişmekte olan ülkelere teorinin geçerliliğini sorgulayan çalışmalara 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren rastlandığı göze çarpmaktadır. Diğer taraftan 2000'li yıllarla birlikte ise ampirik literatürün bu ülkelere doğru kaymakta olduğu gözlemlenmektedir. Makroekonomik çıktı değişkenlerinden ziyade politika araçlarında seçimsel izlerin arandığı bu çalışmalarda reel etkiler ise ikinci plandadır (Kaplan, 2006:8).

Block'a (2002) göre ampirik literatürün odağının 2000'li yıllarla birlikte gelişmekte olan ülkelere yönelmesi, bu ülkelere teorinin temel varsayımlarından sapmalar nedeniyle test edilebilecek değişken sayısının daha fazla olmasıdır. Bu

bağlamda gelişmekte olan ülkeler örnekleminin ele alındığı ampirik literatür incelendiğinde bu ülkeler özelinde demokrasi düzeyi, seçimsel rekabet ortamı, medya bağımsızlığı gibi bir takım kurumsal ve merkez bankası bağımsızlığı, şeffaflık, mali disiplin gibi bir takım ekonomik parametrenin modellere düzey ya da etkileşim halinde dâhil edildiği ve dalgalanmalar üzerindeki etkilerinin açığa çıkarılmaya çalışıldığı göze çarpmaktadır. Diğer taraftan ampirik literatürün yakın dönem çalışmalarında ise teorinin izlerinin yerel seçimlere bağlı olarak yerel yönetim bütçe harcama ve gelirlerinde arandığı, firmaların krediye ulaşım kolaylığı, maliye politikası çarpanı, yolsuzluk algısı, makro ihtiyati politikalardaki gevşeme gibi yeni bir takım değişkenlerdeki seçimsel izlerin konu edinildiği göze çarpmaktadır. Teorinin gelişmekte olan ülkeler örnekleminde test edildiği öne çıkan çalışmalarının bulguları Tablo-2’de özetlenmiştir.

Tablo-2: Gelişmekte olan Ülkeler Örnekleminde Teorinin Test Edildiği Çalışmalar

Yazar	Yıl	Örneklem	Dönem	Yöntem	Bulgular
Ken ve Vaidya	1996	Hindistan	1951-1989	Otoregresif modeller	Bütçe açıklarında, bütçe kompozisyonunda ve merkez bankasının hükümet sağladığı finans olanaklarında fırsatçı modeli destekleyen bulgular elde edilmiştir.
Schucknecht	1996	35 gelişmekte olan ülke	1972-1990	Panel veri analizi	Büyüme oranlarında seçimsel bir ize rastlanmazken bütçe açıklarında fırsatçı modeli destekleyen bulgulara ulaşılmıştır.
Gonzalez	2000	Meksika	1957-1997	Otoregresif modeller	Demokrasi düzeyindeki artış politik bütçe dalgalanmalarının boyutlarını artırmaktadır. Şeffaflıktaki yükselme ise bütçe dalgalanmalarını azaltmaktadır.
Block vd.	2001	44 Sahra-altı Afrika ülkesi	1980-1995	Panel veri analizi	Çok partili seçimsel rekabetin bulunduğu Afrika ülkelerinde fırsatçı

					modeli destekleyen kanıtlara ulaşılmıştır.
Block	2002	69 gelişmekte olan ülke	1975-1990	Panel veri analizi	Seçimsel rekabetin bulunduğu gelişmekte olan ülkelerde bütçe harcamalarının kompozisyonunda fırsatçı modeli destekleyen kanıtlara ulaşılmıştır.
Shi ve Svensson	2002	91 gelişmiş ve gelişmekte olan ülke	1975-1995	Panel veri analizi	Gelişmekte olan ülkelerde gelişmiş ülkelere göre daha belirgin politik bütçe dalgalanmalarının yaşandığına dair bulgular elde edilmiştir.
Akhmedov ve Zhuravskaya	2003	Rusya (Yerel yönetimler)	1996-2003	Panel veri analizi	Yerel düzeyde bütçe harcamalarında fırsatçı modeli destekleyen bulgular elde edilmiştir. Demokrasi ve şeffaflıktaki artışlar bütçe dalgalanmalarının şiddetini düşürmektedir.
Brender ve Drazen	2005	68 gelişmiş ve gelişmekte olan ülke	1960-2001	Panel veri analizi	Gelişmekte olan ülkelerde, özellikle düşük demokrasi düzeylerinde ve genç demokrasilerde politik bütçe dalgalanmalarına dair güçlü kanıtlara ulaşılmıştır.
Kaplan	2006	47 gelişmiş ve gelişmekte olan ülke	1993-2004	Panel veri analizi	Gelişmekte olan ülkelerde ortaya çıkan bütçe dalgalanmalarının makro ekonomik çıktı değişkenleri üzerinde etkilerinin bulunmadığına dair kanıtlara ulaşılmıştır.
Peters	2010	11 Karayip ülkesi	1970-2005	Panel veri analizi	Mali ve parasal büyüklüklerde ve enflasyon oranında

					fırsatçı modeli destekleyen bulgulara ulaşılmıştır.
Potrafke	2019	94 gelişmiş ve gelişmekte olan ülke	2012-2016	Panel veri analizi	Kamu sektöründe algılanan yolsuzlukta seçimsel etkilerin bulunduğu, seçim yılında yolsuzluk algısının diğer yıllara göre arttığına dair kanıtlara ulaşılmıştır.
Faraz ve Rockmore	2020	Pakistan	2006-2015	Panel veri analizi	Firmaların seçim yıllarında kredi tedarik imkânlarının ve temerrüt oranlarının sistematik olarak arttığına dair bulgular elde edilmiştir.
Lami vd.	2021	Arnavutluk (Yerel Seçimler)	1999-2019	ARIMA müdahale analizi	Seçimlerden önce vergi gelirlerinin azalması şeklinde politik bütçe dalgalanmaları ile uyumlu gerçekleştirmelerin varlığına dair kanıtlara ulaşılmıştır.
Obakemi vd.	2021	36 Sahra-altı Afrika Ülkesi	1990-2018	Panel veri analizi	Bütçe açıklarında varlığı tespit edilen fırsatçı teoriyle uyumlu izlerin demokrasi düzeyi arttıkça azaldığına dair kanıtlara ulaşılmıştır.
Sever ve Yüce	2022	80 gelişmiş ve gelişmekte olan ülke	1980-2016	Doğrusal olasılık modelleri	Makro ihtiyati politikalarda seçim yılı gevşemelerinin yaşandığına, bu etkilerin kurumsal kalite düştükçe arttığına, finansal açıklığın düşük olduğu ülkelerde seçim yılı makro ihtiyati politika gevşemelerinin daha güçlü olduğuna dair bulgular elde edilmiştir.

Teorinin Türkiye örnekleminde test edildiği çalışmaların gelişmekte olan diğer ülkelere dair literatürle paralel biçimde 2000’li yıllardan itibaren artış gösterdiği görülmektedir. Yine gelişmekte olan coğrafya ile uyumlu biçimde Türkiye’de konunun ampirik olarak test edildiği çalışmalarda mali ve parasal politika araçlarına yoğunlaştığı; gelir, büyüme, enflasyon, işsizlik gibi makroekonomik çıktı değişkenlerinin de analizlerde yer aldığı göze çarpmaktadır. Tablo 3’te, teorinin Türkiye örnekleminde test edildiği çalışmaların bulguları özetlenmektedir.

Tablo-3: Türkiye Örnekleminde Teorinin Test Edildiği Çalışmalar

Yazar	Yıl	Örnekleme	Dönem	Yöntem	Bulgular
Yamak ve Yamak	1999	Türkiye	1952-1992	Temel istatistiksel ölçümler	Makroekonomik çıktı ve politika değişkenlerinde fırsatçı teoriye uygun seçim öncesi yıl gerçekleştirmelerin varlığına dair istatistiki bulgular elde edilmiştir.
Ergun	2000	Türkiye	1985-1999	Otoregresif modeller	Mali ve parasal büyüklüklerde fırsatçı teoriyi destekleyen bulgular elde edilmiştir.
Telatar	2001	Türkiye	1986-1997	Logit ve probit modelleri	Söz konusu dönemde Türkiye’de manipülatif kabine hipotezinin geçerli olduğuna dair bulgular elde edilmiştir.
Akçoraoğlu ve Yurdakul	2004	Türkiye	1987-2003	Regresyon	Bütçe açıklarında seçimsel etkilerin varlığı ve parti ideolojisine bağlı etkilerin bulunduğu dair bulgular elde edilmiştir.
Sezgin	2007	Türkiye	1950-2003	Otoregresif modeller	Büyüme oranında fırsatçı teorinin tersi, enflasyonda ve maliye politikası araçlarında teoriyle uyumlu, para arzında ise anlamsız seçimsel etkilerin varlığına dair bulgulara ulaşılmıştır.
Bozkurt ve Erdoğan	2009	Türkiye	1986-2005	GARCH modelleri	Para arzında ve faiz oranlarında fırsatçı teori ile uyumlu seçimsel gerçekleştirmelerin varlığına dair kanıtlara ulaşılmıştır.

Özkan ve Tarı	2010	Türkiye	1987-2010	ARIMA müdahale analizi	GSYH, para arzı ve kamu harcamalarında varlığı tespit edilen fırsatçı dalgalanmaların geçerliliğinin söz konusu dönemde gerçekleştirilen tekil seçim yıllarında değişebileceğine dair kanıtlara ulaşılmıştır.
Karakaş	2013	Türkiye	1969-2008	ARMA modelleri	Bütçe açıkları ve transfer harcamalarında seçim öncesi ve seçim çeyreğinde, hükümet harcamalarında seçim çeyreği ve seçim sonrasında, hükümete sağlanan kredilerde seçim öncesinde, yatırım harcamalarında ise seçim sonrasında politik konjonktür dalgalanmalarının izlerine rastlanmıştır.
Altun	2014	Türkiye	1950-2010	ARIMA müdahale analizi	Türkiye ekonomisinde kamu harcamalarında hem fırsatçı hem de partizan dalgalanmaların bulunduğuna dair kanıtlara ulaşılmıştır.
Eryılmaz ve Murat	2016	Türkiye	1987-2002	ARIMA müdahale analizi	Maliye politikası büyüklüklerinde fırsatçı teoriyi destekleyen seçim yılı gerçekleştirmelerinin bulunmadığına dair kanıtlara ulaşılmıştır.
Çeştepe ve Güdenoğlu	2021	Türkiye	1950-2016	ARIMA müdahale analizi	Makroekonomik çıktı ve politika değişkenlerinde fırsatçı teoriyi destekleyen seçim yılı gerçekleştirmelerinin seçimsel demokrasinin asgari koşullarının bulunduğu yıllarda ortaya çıktığına dair kanıtlara ulaşılmıştır.
Şen	2021	Türkiye (Yerel Yönetimler)	2007-2019	Panel veri analizi	Kamu harcamalarında, kamu gelirlerinde ve bunların alt kalemlerinde fırsatçı ve partizan teorilerle uyumlu seçimsel gerçekleştirmelerin varlığına dair kanıtlara ulaşılmıştır.

III. SEÇİM EKONOMİSİ YOLUYLA EKONOMİNİN POLİTİZASYONU SORUNUNA YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

İktisat politikası araçlarının manipülasyonu ve ekonominin politizasyonu olarak ele aldığımız politik konjonktür hareketlerini ortadan kaldırmaya yönelik çözüm önerilerini başlıca dört ana başlıkta ele alabiliriz. İlk öneri kamu tercihi ve anayasal politik iktisat perspektifinden siyasi iktidarların iktisadi alandaki güç ve yetkilerinin (harcama, vergileme, bütçe, borçlanma, para basma vs.) anayasal normlarla sınırlandırılması teklifidir. İkinci öneri Neo-Avusturya iktisat okulunun politik konjonktür hareketlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik “*serbest bankacılık*” teklifidir. Bu iki perspektif dışında “*görev süresi sınırlaması*” dolaylı olarak politik konjonktür hareketlerini engelleyecek çözüm önerilerinden bir diğeridir. “*Partisiz siyaset*” (demaşî) önerisi ise politik konjonktür hareketlerini tamamen ortadan kaldıracak radikal bir siyasi rejim tasarımıdır. Bu önerileri detaya girmeden sadece genel olarak aşağıda özetlemeye çalışacağız.

A. İktisadi Popülizme Sınırlama: Anayasal İktisat ve Ekonomik Anayasa Önerisi

İktisadi popülizm ve seçim ekonomisine yönelik partizan iktisat politikalarının olumsuz etkilerini ortadan kaldıracak ana çözümlerden birisi “*anayasal politik iktisat*” adı verilen araştırma programı içerisinde önerilen ekonomik anayasa teklifidir.

Günümüzde mali ve parasal disiplinin tesis edilmesi için özellikle bazı gelişmiş ülkelerde “*Ekonomik Anayasa*” reformu adı altında anayasal-yasal-kurumsal düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. *Ekonomik Anayasa*, siyasal iktidarların ekonomi üzerindeki takdiri ve keyfi müdahalelerini azaltmayı amaçlayan, dolayısıyla ekonominin istikrar içinde işlemesine yönelik bir reformdur. Ekonomik anayasa reformunun amacı mali ve parasal disiplini tesis etmek ve hükümetlerin seçim ekonomisi ve popülist politikalar uygulamalarını engellemektir.

Ekonomik anayasa konusundaki başlıca reform önerileri şunlardır:²

- Anayasada gelir ve giderlerin birbirine denk olmasını öngören bir madde yer almalıdır. Veyahutta “*sürdürülebilir bütçe açıkları*” tanımlanmalı ve bu şekilde mali disiplin ve mali sorumluluk ahlakı tesis edilmelidir.

---

² Bu konuda detaylı bilgi için bkz. Aktan, 2019a.

- Bütçede genellik ilkesi gerçek anlamda uygulanmalıdır. Önceden belirli gelirlerin belirli giderlere ayrılması (tahsis ilkesi) uygulamasına son verilerek, tüm bütçe gelir ve giderleri gayrisafı olarak bütçe içerisinde yer almalıdır. Bütçede birlik ilkesi gerçek anlamda uygulanmalıdır. Tüm devlet gelirleri ve giderleri tek bir bütçe içerisinde yer almalıdır. Sadece yerel yönetimler ve KİT'lerin özel bütçe hazırlaması mümkün olmalı, bunun dışında tüm kamu kurum ve kuruluşlarının gelir ve harcamaları tek bir devlet bütçesi içerisinde toplanmalıdır. Bütçenin birlik ilkesi mutlaka anayasada bir madde ile düzenlenmelidir.
- Gelirlerin giderlerden önce tahmin edilmesi sağlanmalıdır. Mali disiplinin sağlanması için ilke olarak vergi gelirlerine göre giderler bütçesi hazırlanmalıdır.
- Bütçe denetiminde etkinlik sağlanmalıdır. Sayıştay denetiminin rutin denetimler olmaktan çıkarılması ve amaca hizmet edecek şekilde yeniden düzenlenmesi gereklidir.
- Devletin vergileme yetkisi ve sınırlarına ilişkin anayasada bir madde düzenlenmelidir. Vergi konuları ve vergi oranları anayasa içerisinde açık olarak belirlenmelidir.
- İdareler arası hizmet ve kaynak bölüşümü ilişkileri anayasada belirlenerek yerel yönetimlerin özerkliği sağlanmalıdır.
- Merkez Bankası'nın bağımsızlığı anayasada güvence altına alınarak "*paranın politizasyonu*" sorunu engellenmelidir.
- Merkez Bankası'nın bağımsızlığına ilave olarak daha geniş anlamda bir parasal anayasa oluşturulması önem taşımaktadır. Parasal anayasa önerisi, para arzının artırılması konusunda parasal otoritelere verilen sorumluluğu daraltır ve para arzı artışında izlenecek prosedüre ilişkin otoriteyi bağlayıcı kurallar koyar.
- Anayasal düzeyde mali ve parasal kural oluşturulması parlamento tarafından oluşturulacak olan mali ve parasal kurallara oranla daha sağlam ve bağlayıcıdır. Fakat bir mali anayasa ya da parasal anayasa oluşturulmasının önündeki en büyük engel siyasi iktidarların bizatihi kendi güç ve yetkilerini engelleyecek kurallara karşı olmaları ve bu yöndeki reform adımlarını engellemeye ve baltalamaya kalkışmalarıdır. Buna rağmen bu güne değin dünyanın birçok ülkesinde mali ve parasal kural oluşturulması yönünde kısmi başarılar elde edildiğini söylememiz mümkündür.

B. Parasal Konjunktür Hareketlerinin Engellenmesine Yönelik Serbest Bankacılık Önerisi

Serbest bankacılık, devletin para yaratma yetkisine tamamen son verilerek, paranın tıpkı herhangi bir mal gibi özel bankalar ve/veya finansal kurumlar tarafından arz edilmesini öneren bir sistemdir.³ F. A. Von Hayek rekabete dayalı serbest bankacılık sistemini savunan düşünürlerin başında gelmektedir. Hayek ilk olarak 1976 yılında *Para Birimi Tercihi (Choice in Currency)* ve son olarak da 1978 yılında *Paranın Özelleştirilmesi (Denationalization of Money)* başlığını taşıyan kitapları yazarak paranın özelleştirilmesi konusunu incelemiştir.⁴ Hayek'e göre devlet monopolü altında olan para yaratma yetkisine mutlaka son verilmeli ve bu çerçevede paralararası rekabete izin verilmelidir. Hayek, paranın hükümetlerce sürekli olarak politize edildiğini ve bu olumsuz durumu ancak özel para sistemi ile sonlandırılabileceğini savunmaktadır. Hayek'e göre para üzerindeki devlet tekeli gereksizdir. Para basma ve para politikasını yönetme gücünü elinde bulunduran para otoritesi para arzını yönetecek bilgiye sahip değildir. Hayek'e göre hükümetin, genel çıkar açısından para arzı hakkında yapılması gereken şeyi bileceği varsayılsa bile, hükümetin böyle bir tarzda hareket edebilmesi büyük ölçüde olası değildir.

C. Kalıcı İktidarların Hasarlarının Önlenmesine Yönelik “Görev Süresi Sınırlaması” Önerisi

Demokratik kural ve kurumların yerleşmiş olduğu medeni ülkelerde bir hükümetin görevde kalma süresi anayasal düzeyde sınırlandırılmıştır. En başta devlet ya da hükümet başkanlarının ne kadar süre ile ve kaç dönem görev yapabilecekleri hususu fevkalade önemlidir. Bu konu literatürde yaygın olarak “*dönem sınırlaması*” (*term limits*) olarak bilinir. Dönem sınırlaması en üst düzeyde devleti temsil eden yöneticinin görevde (makamda) ne kadar süre ile kalabileceği ve aynı görevde (makamda) tekrar bulunup bulunamayacağı konularını düzenleyen hukuki düzenlemelerdir.⁵ Dönem sınırlaması ya da daha geniş anlamda görev süresi sınırlaması uzun süre kamusal güç ve yetkiyi elinde bulunduran siyasi lider, temsilci ve kamu görevlilerinin sahip olduğu yetkileri istismar ve suiistimal etmelerini engelleyebilecek bir demokratik kuraldır. Özetle, uzun süreli kalıcı iktidarlara imkân vermeyen bu demokratik müessese seçim

³ Bu konuda detaylı bilgi için bkz. Aktan, 2019b.

⁴ Detaylı bilgi için bkz. Hayek, 1976b, 1978, 1988.

⁵ Görev süresi sınırlaması konusunda bkz. Aktan ve Ekinci, 2021.

ekonomisi uygulamalarını dolaylı olarak sınırlayacak bir fonksiyona sahip olacaktır.

D. Partili Siyasete Tamamen Son Verilmesi: Partisiz Demokrasi (Demarşi) Önerisi

Henüz akademik çevrelerde ve entelektüel anlamda yeterince anlaşılmamış ve üzerinde fazla çalışma yapılmamış konulardan birisi olan “*sortisyonel demarşi*” seçim ekonomisi uygulamalarını ve politik konjonktür hareketlerini tamamen ortadan kaldıracak radikal bir siyasi rejim tasarımıdır. Kısa ve öz bir ifadeyle *Sortisyonel Demarşi*, devlet temsilcilerinin ve yöneticilerinin oylama yöntemi ile değil, belirli bir süreye mahsus olmak üzere sırayla ya da kurayla göreve gelmesini öngören bir siyasi yönetim modelidir. *Sortisyonel Demarşi* bir anlamda *Partisiz Demokrasi* olarak da adlandırılabilir (Aktan, 2022a, 2022b). Partisiz demokraside modern temsili demokrasilerde var olan siyasi partilere yer yoktur. Seçim ve sandık yoktur. Politikacı adı verilen bir siyasi meslek sınıfı da bulunmamaktadır.

Partisiz demokraside temsilcilerin ve yöneticilerin görev gelmesinde *Sortisyon* (kura ile rastgele seçim) sistemi geçerlidir. Önemli kamusal makamlara belirli liyakat ilkelerine haiz insanların yer aldığı bir havuz içerisinde kura yöntemi ile atama yapılır. Burada kilit öneme sahip olan “*liyakat*” ilkesidir. Hiçbir makama kayırma-kollama yoluyla bir kamu görevlisinin ataması sözkonusu değildir. Önceden belirlenmiş ve ilan edilmiş liyakat ilkelerine sahip olan (yeterlilik şartlarına haiz olan) herkes kamusal makamlarda yer alabilir. *Sortisyon* ilkesinin tamamlayıcısı *Rotasyon* ilkesidir. Belirli kamusal makamlara *sortisyon* yöntemi ile seçilen bir kişi o makamda ancak belirli bir süre görev yapma hakkına sahiptir. *Rotasyon* aynı görevde ya da makamda bulunma süresine getirilen muhtelif sınırlamalardır. Sadece belirli bir yıl görevde bulunma ve daha sonra tekrar o göreve tekrar seçilememe; ya da belirli bir aralıktan sonra tekrar o görevde bulunabilme; bir ya da birkaç dönem (dönemsel sınırlama) görev yapabilme ve saire uygulamalar bu konuda örnek verilebilir.

Önemle belirtelim ki, Anayasal demarşi ve bu çerçevede anayasal iktisat önerisi oldukça güçlü bir entelektüel temele dayalıdır ve konu ile ilgili geniş bir literatür mevcuttur. *Sortisyonel demarşi* fikriyatı ise henüz entelektüeller açısından da yeterince bilinen bir konu değildir. Kura ile rastgele seçim sisteminin (*sortisyonel demarşi*) pratikte başarılması erdemli bir siyaset kültürünün oluşması ile yakından alakalıdır. Bu çerçevede *sortisyonel demarşinin* ülkemiz açısından henüz

uygulama zamanı gelmemiş çok kıymetli bir fikriyat olarak kabul edilmesi gerektiğini düşünüyörüz.

IV. SONUÇ

William Nordhaus'un politik konjonktür dalgalanmaları üzerine 1975 yılında kaleme aldığı çalışmanın ardından pek çok araştırmacı gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş ölkelerde seçimlerin yaklaştığı dönemlerde siyasi iktidarların partizan iktisat politikaları uygulayıp uygulamadıkları konusunda birçok ampirik araştırma yapmışlardır. Ölkemizde de özellikle politik konjonktür dalgalanmaları üzerine yazılmış olan doktora tezlerinde konu hem teorik hem de ampirik yönüyle incelenmiştir. Genel olarak ampirik araştırmaların hemen tamamı politik konjonktür dalgalanmalarını doğrulayan ya da teyid eden sonuçlar ortaya çıkarmıştır.

Seçim ekonomisi ister gelişmiş, isterse gelişmekte olan ve az gelişmiş ölkelerde olsun "partili siyaset" in ortaya çıkardığı bir hastalıktır. Bu hastalık özellikle demokrasi kültürünün ve hukuk devleti ilkesinin yerleşmediği, şeffaflık ve hesap verme sorumluluğunun yetersiz olduğu ölkelerde çok daha yaygındır. İktidarda bulunan siyasi partiler yeniden seçilebilmek için iktisat politikası araçlarını manipüle ederek ekonomiyi politize etme eğiliminde olabilirler. Memur maaş zamlarından emekli maaşlarının artırılmasına; çiftçilere ve esnafa yönelik teşvikler ve kredi olanaklarının genişletilmesine, çiftçilerin vergi borçlarının ya da kredi borçlarının anapara ya da faizlerinin kaldırılması, azaltılması ya da ertelenmesine; tarımsal destekleme alım fiyatlarının yükseltilmesine; tutuklu ve hükümlüler için af çıkarılması, cezaların bütünüyle kaldırılması veya hafifletilmesine; imar affı getirilmesine; öğrencilere af yürürlüğe konulmasına; kredi kartı borucunu ödeyemeyenlere yönelik kolaylıklar getirilmesine; muhtelif sosyal yardım programları ile her kesime yönelik destek programları sunulmasına kadar seçim ikramları (seçim rüşvetleri) çok geniş bir alanda uygulama imkânı bulabilir.

Seçim ekonomisi dolayısıyla ortaya çıkan politik konjonktür dalgalanmalarını tamamen ortadan kaldıracak radikal çözüm partisiz demokrasi olarak tanımlayabileceğimiz demarşidir. Seçime dayalı demokrasiye alternatif bir siyasi rejim tasarımı olan demarşi bugün dünyada henüz genel kabul gören ve geniş uygulama alanı bulmuş bir yönetim biçimi değildir. Öte yandan modern seçim ve oylama mekanizmasına dayalı partili demokrasilerde görev süresi sınırlaması politik konjonktür hareketlerini engelleyici bir etki yapabilir. Anayasal iktisadın mali ve parasal anayasa önerileri de bugün gelişmiş ölkelerde kabul gören ve

yaygınlaşan bir başka reçetedir. Hükümetlerin harcama, vergileme, bütçe yapma, para basma yetkileri üzerinde önceden belirlenmiş ve ilan edilmiş ve özellikle anayasal düzeyde kabul edilmiş normlar politik konjonktür hareketlerini engellemek açısından olumlu etkiler ortaya çıkaracak bir çözüm önerisidir.

YAZARLARIN BEYANI

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmaya ortak katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

KAYNAKÇA

Akçoraoğlu, A. ve F. Yurdakul (2004). “Siyasal Ekonomi Açısından Büyüme, Enflasyon ve Bütçe Açıkları: Türkiye Üzerine Bir Uygulama,” Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 59, Sayı 1, s. 1-25.

Akhmedov, A. ve E. Zhuravskaya (2003). “Opportunistic Political Cycles: Test in a Young Democracy Setting,” CEFIR Discussion Paper, s. 1-38.

Aktan, C. C. (2019a). Kamu Tercihi ve Anayasal Politik İktisat, Ankara: Seçkin.

Aktan, C. C. (2019b). Serbest Bankacılık ve Parasal Reform, İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayını.

Aktan, C.C. (2022a). Demokrasi’ye Alternatif: Demarşi (İki Farklı Demarşi Önerisi: Anayasal Demarşi ve Sortisyonel Demarşi) https://www.researchgate.net/publication/348834971_DEMOKRASI'YE_ALTERNATIF_DEMARS_Iki_Farkli_Demarsi_Onerisi_Anayasal_Demarsi_ve_Sortisyonel_Demarsi

Aktan, C.C. (2022b). Sortisyonel Demarşi (Kura İle Rastgele Seçim Sistemi) https://www.researchgate.net/publication/349081907_SORTISYONEL_DEMARSI_Kura_Ile_Rastgele_Secim_Sistemi ; C.C.Aktan, Partisiz Demokrasi, https://www.researchgate.net/publication/351659358_PARTISIZ_DEMOKRASI

Aktan, C.C. ve A.Ekinci (ed). (2021) Anayasal Demokrasilerde Görev Süresi Sınırlaması, Ankara: Astana Yayınları.

Alesina, A. & N. Roubini and G. D. Cohen (1997). Political Cycles and the Macroeconomy, MIT Press.

Alesina, A. (1987). "Macroeconomic Policy in a Two-party System as a Repeated Game," The Quarterly Journal of Economics, Vol 102, No 3, s. 651-678.

Alesina, A. (1989). "Politics and Business Cycles in Industrial Democracies," Economic Policy, Vol 4, No 8, s. 57-98.

Alesina, A. and H. Rosenthal (1995). Partisan Politics, Divided Government and the Economy, Cambridge University Press, Cambridge.

Alesina, A. (1988). "Macroeconomics and Politics," NBER Macroeconomics Annual 1988, Volume 3, (Der. Stanley Fischer), MIT Press, s. 13-62.

Alesina, A. & J. Sachs (1988). "Political Parties and the Business Cycle in the United States, 1948-1984," Journal of Money Credit and Banking, Cilt 20, Sayı 1, s. 63-82.

Alesina, A., G. D. Cohen ve N. Roubini (1992). "Macroeconomic Policy and Elections in OECD Democracies," Economics and Politics, Cilt 4, Sayı 1, s. 1-30.

Beck, N. (1982). "Does There Exist a Political Business Cycle: A Box-Tiao Analysis," Public Choice, Cilt 38, Sayı 2, s. 205-209.

Bee, C.A. & S. R. Moulton (2015). "Political Budget Cycles in U.S. Municipalities," Economics of Governance, Cilt 16, Sayı 4, s. 379-403.

Berger, H. & U. Voitek (1997). "Searching for Political Business Cycles in Germany," Public Choice, Cilt 91, Sayı 2, s. 179-197.

Block, S. A. (2002). "Elections, Electoral Competitiveness, and Political Budget Cycles in Developing Countries," CID Working Paper, Sayı 78, s. 1-36.

Block, S. A., S. Singh ve K. E. Ferree (2001). "Multiparty Competition, Founding Elections and Political Business Cycles in Africa," CID Working Papers, Sayı 80, s. 1-35.

Boix, C. (2000). "Partisan Governments, the International Economy, and Macroeconomic Policies in Advanced Nations, 1960-93," *World Politics*, Vol 53, No 1, s. 38-73.

Bonfatti, A. & L. Forni (2019). "Fiscal Rules to Tame The Political Budget Cycle: Evidence from Italian Municipalities," *European Journal of Political Economy*, Cilt 60, s. 1-20.

Brender, A. & A. Drazen (2005); "Political Budget Cycles in New versus Established Democracies," *Journal of Monetary Economics*, Cilt 52, s. 1271–1295.

Carmignani, F. (2022). "The Electoral Fiscal Multiplier," *Economic Analysis and Policy*, Cilt 76, s. 938-945.

Chappel, D. and D. A. Peel (1979). "On the Political Theory of the Business Cycle," *Economic Letters*, Vol 2, No 4, s. 327-332.

Çeştepe, H. ve E. Güdenoğlu (2021). "Politik Konjonktür Dalgalanmaları ve Demokrasi Düzeyi İlişkisi: Çok Partili Dönem Türkiye Örneğinde Bir Uygulama," *Ampirik Yöntemlerle İktisadi, Mali ve Finansal Uygulamalar*, (Der.: Şahin Karabulut), Gazi Kitabevi, Ankara, s. 329-350.

Efthyvoulou, G. (2012). "Political Budget Cycles in the European Union and the Impact of Political Pressures," *Public Choice*, Cilt 153, Sayı 3-4, s. 295-327.

Erdoğan, S. ve H. Bozkurt (2009). "Demokratik Rejimlerde Politik Parasal Konjonktür Hareketleri: Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme," *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2, s. 204-216.

Ergun, M. (2000). "Electoral Political-Business Cycles in Emerging Markets: Evidence from Turkey," *Russian & East European Finance and Trade*, Cilt 36, Sayı 6, s. 6-32.

Eryılmaz, F. & D. Murat (2016). "Searching for Political Business Cycles in Turkey: Findings From Fiscal Policy," *International Journal of Economic and Administrative Studies*, Cilt 17, s. 197-212.

Faraz, N. & M. Rockmore (2020). "Election Cycles in Public Credit: Credit Provision and Default Rates in Pakistan," *Journal of Development Economics*, Cilt 147, s. 1-16.

- Galli, E. & S. P. S. Rossi (2002). "Political Budget Cycles: The Case of the Western German Länder," *Public Choice*, Cilt 110, Sayı 3-4, s. 283-303.
- Gonzalez, M. de los Angeles (2000). "On Elections, Democracy and Macroeconomic Policy Cycles: Evidence from Mexico," Working Paper, s. 1-38.
- Grier, K. (2004). "US Presidential Elections and Real GDP Growth, 1961-2004," *Public Choice*, Cilt 135, Sayı 3-4, s. 337-352.
- Guillamon, D. & F. Bastida ve B. Benito (2013). "The Electoral Budget Cycle on Municipal Police Expenditure," *European Journal of Law and Economics*, Cilt 36, Sayı 3, s. 447-469.
- Güdenoğlu, E. (2018). Türkiye’de Politik Konjonktür Dalgalanmalarının Analizi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
- Hayek, F. A . von [1929]. 1933. *Monetary Theory and the Trade Cycle*. New York: Harcourt, Brace.
- Hayek, F. A. Von. (1976). 1988. *Choice in Currency: A Way to Stop Inflation*, IEA. London.
- Hayek, F. A. Von. (1978). 1990 *Denationalization Of Money, The Argument Refined*, London, Institute Of Economic Affairs.3rd ed.
- Hayek. F. A. von (1932). *Monetary Theory And The Trade Cycle*, New York, Harcourt Brace.
- Hibbs, JR. Douglas A. (1977). "Political Parties and Macroeconomic Policy," *The American Political Science Review*, Cilt 71, Sayı 4, s. 1467-1487.
- Kaplan, S. B. (2006). "Do Elections Hurt Developing Economies?," Mimeo, <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.504.1495&rep=rep1&type=pdf>, (Erişim Tarihi: 10.08.2016).
- Karakaş, M. (2013); "Political Business Cycles in Turkey: A Fiscal Approach," *Yönetim ve Ekonomi*, Cilt 20, Sayı 1, 245-262.
- Keech, W. R. (1995). *Economic Politics: The Cost of Democracy*, Cambridge Uniandrsity Press, Cambridge.

- Keech, W. R. & K. Pak (1989). "Electoral Cycles and Budgetary Growth in Veterans' Benefit Programs," *American Journal of Political Science*, Cilt 33, Sayı 4, s. 901-911.
- Lami, E., D. Imami, G. Pugh ve I. Hashi (2021). "Fiscal Performance and Elections in the Context of a Transition Economy," *Economic Systems*, Cilt 45, s. 1-21.
- MacRae, C. D. (1977). "A Political Model of the Business Cycle," *Journal of Political Economy*, Vol 85, No 2, s. 239-263.
- McCallum, B. T. (1978). "The Political Business Cycle: An Empirical Test," *Southern Economic Journal*, Cilt 44, Sayı 3, s. 504-515.
- Neck, R. & M. Getzner (2001). "Politico-Economic Determinants of Public Debt Growth: A Case Study for Austria," *Public Choice*, Cilt 109, Sayı 3-4, s. 243-268.
- Nordhaus, W. D. (1975). "The Political Business Cycle," *The Review of Economic Studies*, Cilt 42, Sayı 2, s. 169-190.
- Obakemi, F. I, H. A. Adebowalea, B. N. Yusuf, T. T. Nev (2021). "Political Business Cycle and Fiscal Discipline in Sub-Saharan Africa," *European Journal of Government and Economics*, Cilt 10, Sayı 2, s. 185-205.
- Özkan, F. ve R.Tarı (2010). "Türkiye'de 1980 Sonrası Seçim Dönemlerinin Politik Konjonktürel Dalgalanmaları Teorisi Çerçevesinde Analizi," *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı 36, s. 223-238.
- Peters, A. C. (2010). "Election Induced Fiscal and Monetary Cycles: Evidence From The Caribbean," *The Journal of Developing Areas*, Cilt 44, Sayı 1, s. 287-302.
- Potrafke, N. (2010). "Political Cycles and Economic Performance in OECD Countries: Empirical Evidence from 1951-2006," *MPRA Paper*, Sayı 23834, s. 1-72.
- Potrafke, N. (2019). "Electoral Cycles in Perceived Corruption: International Empirical Evidence," *Journal of Comparative Economics*, Cilt 47, s. 215-224.

- Potrafke, N. (2020). "General or Central Government? Empirical Evidence on Political Cycles in Budget Composition Using New Data for OECD Countries," *European Journal of Political Economy*, Cilt 63, s. 1-20.
- Richards, D. J. (1986). "Unanticipated Money and the Political Business Cycle," *Journal of Money, Credit and Banking*, Cilt 18, Sayı 4, s. 447-457.
- Rogoff, K. (1990). "Equilibrium Political Budget Cycles," *The American Economic Review*, Vol 80, No 1, s. 21-36.
- Rogoff, K. and A. Sibert (1988). "Elections and Macroeconomic Policy Cycles," *The Review of Economic Studies*, Vol 55, No 1, s. 1-16.
- Schuknecht, L. (1996). "Political Business Cycles and Fiscal Policies in Developing Countries," *KYKLOS*, Cilt 49, Sayı 2, s.155-170.
- Schultz, K. A. (1995). "The Politics of the Political Business Cycle," *British Journal of Political Science*, Cilt 25, Sayı 1, s. 79-99.
- Schumpeter, J.A. (1939). *Business Cycles. A Theoretical, Historical, And Statistical Analysis Of The Capitalist Process*. McGraw-Hill Book Company, New York.
- Sen, K. & R. R. Vaidya (1996). "Political Budget Cycles in India," *Economic and Political Weekly*, Cilt 31, Sayı 30, s. 2023-2027.
- Sever, C. ve E. Yücel (2022). "The Effects of Elections on Macroeconomic Policy," *Journal of Comparative Economics*, Cilt 50, Sayı 2, s. 507-533.
- Sezgin, Ş. (2007). "Türkiye’de Politik Konjonktürel Dalgalanmalar: 1950-2003 Dönemi," *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt 62, Sayı 2, s. 136-154.
- Shi, M. & J. Svensson (2002). "Political Budget Cycles In Developed and Developing Countries," *Working Paper*, IIES, Stockholm University.
- Şen, S. (2021). "Türkiye’deki Yerel Seçimlerde Politik Bütçe Dalgalanmaları Ortaya Çıkar mı?," *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 39, Sayı 2, s. 303-320.
- Telatar, F. (2004). *Politik İktisat Politikası*, İmaj Yayınevi, Ankara.

Telatar, F. (2001). “Politik Devresel Dalgalanmalar Teorisi Işığında Demokrasi - Siyaset - Ekonomi İlişkisi: Türkiye Örneği,” İktisat İşletme ve Finans, Cilt 16, Sayı 187, s. 57-66.

Yamak, N. ve R. Yamak (1999). “Türkiye’de Genel Milletvekili Seçimleri ve Ekonomi,” İktisat, İşletme ve Finans, Cilt 14, Sayı 155, s. 47-56.